

Білоцерківський національний аграрний університет
Соціально-гуманітарний факультет

**РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У
НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ**

**Всеукраїнський круглий стіл, присвячений до міжнародного дня
боротьби з корупцією**

(Збірник наукових праць)

09 грудня 2022 року

(електронне видання)

м. Біла Церква – 2022

«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ»: *Матеріали всеукраїнського круглого столу присвячені до міжнародного дня боротьби з корупцією – м. Біла Церква: БНАУ, 2022. 84 с.*

Матеріали електронного збірника присвячені актуальним проблемам, що стосуються засад державної антикорупційної політики у національному та міжнародному вимірі, проєктів змін і доповнень до законодавства, рекомендацій з практичного здійснення превентивних антикорупційних заходів, шляхів активізації протидії корупційній злочинності.

© Авторські тексти, 2022

Ковальчук І.В., к.ю.н., доцент
кафедри публічно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО
ОБ'ЄДНАННЯ ДЕРЖАВ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ
(Group of States against Corruption)**

Корупція є однією з основних причин бідності, соціальних конфліктів і фактором, що унеможлиблює розвиток держави. Це підриває здатність держав ефективно надавати послуги та підтримувати верховенство права, соціальну справедливість, впливає на бізнес-клімат і стоїть на шляху сталого економічного та соціального розвитку. Крім того, міжнародні дослідження неодноразово доводили, що найбільше від корупції страждають соціально незахищені верстви населення.

Рада Європи взяла на себе лідерство у боротьбі з корупцією, оскільки вона становить загрозу самим основам європейських цінностей. Як наголошується в Конвенції про кримінальне право, корупція загрожує верховенству права, демократії та правам людини, підриває ефективне врядування, справедливість і соціальну справедливість, спотворює конкуренцію, перешкоджає економічному розвитку і ставить під загрозу стабільність демократичних інститутів і моральні основи суспільства. Підхід Ради Європи до боротьби з корупцією завжди був структурованим і складався з трьох взаємопов'язаних елементів: встановлення європейських норм і стандартів, моніторингу дотримання стандартів і розбудови потенціалу, що пропонується окремим країнам і регіонам, за допомогою технічної співпраці.

Рада Європи розробила низку багатогранних правових інструментів, що стосуються таких питань, як криміналізація корупції в державному та приватному секторах, відповідальність та компенсація за шкоду, заподіяну корупцією, поведінка державних службовців та обмеження фінансування політичних партій. Ці інструменти спрямовані на підвищення спроможності держав боротися з корупцією всередині країни, а також на міжнародному рівні. Контроль за дотриманням цих стандартів покладено на Групу держав проти корупції GRECO.

Група держав проти корупції (GRECO) була створена в 1999 році Радою Європи для моніторингу дотримання державами антикорупційних стандартів організації.

Метою GRECO є покращення спроможності своїх членів боротися з корупцією шляхом моніторингу дотримання ними антикорупційних стандартів Ради Європи через динамічний процес взаємної оцінки та тиску. Він допомагає виявити недоліки в національній антикорупційній політиці, спонукаючи до необхідних законодавчих, інституційних і практичних реформ.

GRECO також надає платформу для обміну передовим досвідом із запобігання та виявлення корупції.

Членство в GRECO, яка є розширеною угодою, не обмежується державами-членами Ради Європи. Будь-яка держава, яка брала участь у розробці розширеної часткової угоди, може приєднатися, повідомивши про це Генерального секретаря Ради Європи. Крім того, будь-яка держава, яка стає учасником Кримінальної чи Цивільної конвенцій про корупцію, автоматично приєднується до GRECO та її процедур оцінки. GRECO відкрита для держав-членів Ради Європи та держав, що не є членами Ради Європи.

Діяльність GRECO регулюється її Статутом і Правилами процедури. Кожна держава-член призначає до двох представників, які беруть участь у пленарних засіданнях GRECO з правом голосу; кожен член також надає GRECO список експертів, доступних для участі в оцінках GRECO. Інші органи Ради Європи також можуть призначати представників (наприклад, Парламентська асамблея Ради Європи). GRECO надала статус спостерігача Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) і ООН в особі Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). GRECO обирає свого президента, віце-президента та членів свого бюро, які відіграють важливу роль у розробці робочої програми GRECO та нагляді за процедурами оцінювання.

Статутний комітет GRECO складається з представників Комітету міністрів держав-членів, які приєдналися до GRECO, і представників, спеціально призначених іншими членами GRECO. Він має повноваження приймати бюджет GRECO. Він також уповноважений опублікувати публічну заяву, якщо вважає, що член вживає недостатніх заходів щодо рекомендацій, адресованих йому.

Механізм GRECO забезпечує неухильне дотримання принципу рівності прав і обов'язків його членів. Усі члени беруть участь у процедурах взаємної оцінки та відповідності без обмежень.

Моніторинг GRECO включає:

- «горизонтальна» процедура оцінювання (всі члени оцінюються в рамках раунду оцінки), що призводить до рекомендацій, спрямованих на подальше проведення необхідних законодавчих, інституційних та практичних реформ;
- процедура відповідності, призначена для оцінки заходів, вжитих державами-членами для виконання рекомендацій.

GRECO працює в циклах: раунди оцінювання, кожен з яких охоплює певні теми. Перший раунд оцінки GRECO (2000–2002) стосувався незалежності, спеціалізації та засобів національних органів, задіяних у запобіганні та боротьбі з корупцією. Він також стосувався ступеня та обсягу імунітету державних службовців від арешту, судового переслідування тощо. Другий раунд оцінки (2003–2006) був зосереджений на виявленні, арешті та конфіскації доходів від корупції, попередженні та виявленні корупції в державному управлінні, а також запобігання використанню юридичних осіб (корпорацій тощо) як прикриття для корупції. Третій раунд оцінювання

(започаткований у січні 2007 року) розглядає (а) обвинувачення, передбачені Конвенцією про кримінальну відповідальність за корупцію, та (б) прозорість фінансування партій.

Процес оцінювання відбувається за чітко визначеною процедурою, згідно з якою GRECO призначає групу експертів для оцінювання конкретного члена. Аналіз ситуації в кожній країні здійснюється на основі письмових відповідей на анкету та інформації, зібраної під час зустрічей з державними службовцями та представниками громадянського суспільства під час виїзного візиту до країни. Після візиту на місце група експертів складає проект звіту, який надсилається досліджуваній країні для коментарів перед тим, як остаточно буде подано GRECO для розгляду та прийняття. У висновках звітів про оцінку може бути зазначено, що законодавство та практика відповідають – або не відповідають – положенням, які перевіряються. Висновки можуть привести до рекомендацій, які вимагають вжиття заходів протягом 18 місяців, або до зауважень, які члени повинні взяти до уваги, але формально не зобов'язані звітувати про них під час наступної процедури відповідності.

Однією з сильних сторін моніторингу GRECO є те, що виконання рекомендацій перевіряється в рамках процедури відповідності. Оцінка того, чи виконана рекомендація задовільно, частково чи не виконана, ґрунтується на звіті про ситуацію, який супроводжується підтверджуючими документами, поданими членом, який перевіряється, через 18 місяців після прийняття звіту про оцінку. У випадках, коли не всі рекомендації були виконані, GRECO перегляне невиконані рекомендації протягом наступних 18 місяців. Звіти про відповідність та додатки до них, прийняті GRECO, також містять загальний висновок щодо виконання всіх рекомендацій, метою якого є прийняття рішення про припинення процедури відповідності щодо конкретного члена. Нарешті, Правила процедури GRECO передбачають спеціальну процедуру, засновану на поступовому підході, для роботи з членами, реакція яких на рекомендації GRECO була визнана глобально незадовільною.

Україна є членом Group of States against Corruption з 2006 року та бере активну участь у розробці антикорупційного законодавства та моніторингових місіях. Адже, для того, щоб побороти корупцію у тій чи іншій сфері необхідно дослідити різні чинники корупції та їхній вплив на розвиток цієї сфери. Важливо розуміти підходи до усунення цих першопричин і відстежувати новітні міжнародні ініціативи, законодавство та угоди. Крім того, зусилля громадянського суспільства варто зосередити на політиці доброчесності, яка може запобігти корупції, сприяючи культурі доброчесності в державних установах і даючи громадянам впевненість, що уряди працюють в їх інтересах. Для боротьби з корупцією варто задіювати різні політичні інструменти, такі як кодекс поведінки та положення про викривачів.

Список використаних джерел:

1. Council Decision 2008/852/JHA of 24 October 2008 on a contact-point network against corruption // Official Journal L 301, 12.11.2008.
2. European Commission 'European Union Anti-corruption Report' (2014). https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_en.pdf
3. Additional Protocol to the Criminal Law Convention on Corruption. Strasbourg, 15.V.2003. <https://rm.coe.int/168008370e>
4. Civil Law Convention on Corruption. Strasbourg, 4.XI.1999. <https://rm.coe.int/168007f3f6>
5. Criminal Law Convention on Corruption. Strasbourg, 27.I.1999. <https://rm.coe.int/168007f3f5>

УДК 343.1

Сімакова С.І., к.ю.н., доцент
кафедри публічно-правових дисциплін
Білоцерківський національний аграрний університет

АНТИКОРУПЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА В УКРАЇНІ

Проаналізовано Закон України «Про запобігання корупції», в частині проведення антикорупційної експертизи. З'ясовано випадки призначення антикорупційної експертизи, та зроблено обґрунтовані висновки, щодо доцільності проведення антикорупційної експертизи.

Ключові слова: антикорупційна експертиза; корупція; кримінальне правопорушення; нормативно-правові акти.

Одним із механізмів протидії та запобігання корупції в Україні є антикорупційна експертиза. У Законі України «Про запобігання корупції» (Далі – Закон) зазначено, що антикорупційна експертиза – це діяльність із виявлення в нормативно-правових актах або в проектах нормативно-правових актів положень, які самотійно чи у поєднанні з іншими нормами можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією. Аналізуючи Закон, варто зауважити, що право на здійснення антикорупційної експертизи виникає у громадських об'єднань, їхніх членів або уповноважених представників, а також у окремих громадян та юридичних осіб в діяльності щодо запобігання корупції проводити, які мають право замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та їхніх проектів, подавати за результатами експертизи пропозиції до відповідних органів, отримувати від відповідних органів інформацію про врахування поданих пропозицій. Варто зауважити, що громадська антикорупційна експертиза та оприлюднення її